

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

«Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ
НАО «ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л. Н. ГУМИЛЕВА»
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Экономика ғылымдарының докторы, профессор Байжолова Раиса Әлиқызының мерейтойына
арналған **«ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ: ШЫНДЫҚТАР МЕН
ПЕРСПЕКТИВАЛАР»** атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
25 қаңтар 2025 ж.

СБОРНИК ТРУДОВ
международной научно-практической конференции **«ЭКОНОМИКА КАЗАХСТАНА:
РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ»**, посвященной юбилею доктора экономических наук,
профессора Байжоловой Раисы Алиевны.
25 января 2025 г.

PROCEEDINGS
of the international scientific and practical conference **«ECONOMY OF KAZAKHSTAN:
REALITIES AND PROSPECTS»**, dedicated to the anniversary of Doctor of Economics,
Professor Raissa Alievna Baizholova.
January 25, 2025

Астана, Қазақстан
Astana, Kazakhstan

УДК 338 (574)
ББК 65.9 (5Каз)
Қ 18

Рецензенты:

Галиева А.Х. – д.э.н., профессор, «Esil University», г. Астана, Республика Казахстан
Хойч А. - доктор PhD, ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

Редакционная коллегия

Шалболова У. Ж. – главный редактор, д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Майдырова А. Б. - д.э.н., профессор, заведующий кафедрой, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Байжолова Р. А. - д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Санг-Кью Ли - доктор PhD, профессор, Андонгский национальный университет, г.Андонг, Южная Корея
Каштыкова Елена - доктор PhD, ассоциированный профессор, Экономический университет Братиславы, г.Братислава, Республика Словакия
Егембердиева С. М. - д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Жанабаева Ж.К. - к.э.н., ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Исаева Б.К. - доктор PhD, и.о. доцента, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Ергалиев Р.Е. – магистр экономики, старший преподаватель, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Досмаганбетов Н.С. - магистр экономики, докторант, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

ISBN 978-601-385-042-9

«Қазақстан экономикасы: шындықтар мен перспективалар»: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы / У.Ж. Шалболованың жалпы редакциясымен. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2025. - 513 б.

«Экономика Казахстана: реалии и перспективы»: сб. материалов межд. науч.-практ. конференции / под. общей ред. Шалболовой У.Ж.. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2025.- 513 с.

Works of the international scientific-practical conference «Economy of Kazakhstan: Realities and Prospects» / under the general editorship of U.Zh. Shalbolova. – Astana: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2025.- 513 p.

УДК 330.010 (574)
ББК 65.050 (5Каз)

ISBN 978-601-385-042-9

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2025
© Евразийский Национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2025
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2025

МАЗМҰНЫ **СОДЕРЖАНИЕ** **CONTENTS**

ӨМІРБАЯН.....	9
ҚҰТТЫҚТАУЛАР	15
Аббасов Э. Т. КӘСПКЕРЛІККЕ ТАРТУ ЖАСТАР ЖҰМЫССЫЗДЫҒЫН ТӨМЕНДЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ	22
Абдырахманова А. А. БАЛАЛЫ ОТБАСЫЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫ ТУРАЛЫ	27
Абылкасимова Ж.А., Ибраева А.К., Акишева Д.М. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ.....	32
Ажикенов А.Б. ПОВЫШЕНИЕ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ МНОГОКВАРТИРНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ (НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА АСТАНА).....	34
Азылканова С.А. ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	38
Айдархан З.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРЖЫ ИНКЛЮЗИЯСЫ: ЕЛДЕГІ ХАЛЫҚТЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ.....	41
Аймурзина Б.Т., Каменова М.Ж. ФИНАНСОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА КАЗАХСТАНА.....	45
Амангелды Г. ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ	49
Аминова А.А. ТҰРҒЫН ҮЙ НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН ПРОБЛЕМАЛАРЫ (ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА)	52
Асанов Н.Ж. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКСПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИИ В ГАЗОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	58
Асемхан А.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БИЗНЕС ПЕН КОРПОРАТИВТІК МӘДЕНИЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІГІ: ТҰРАҚТЫ ДАМУДАҒЫ РӨЛІ.....	61
Асылхан А.А. ӨНЕРКӘСПТІК КӘСПОРЫНДАРДА БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІ БАСҚАРУДЫ ЖЕТІЛДІРУ	66
Ашим А.А. РОЛЬ АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ В ПОВЫШЕНИИ ПРОЗРАЧНОСТИ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ	69
Әбдіжәлел А.А. УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА	74
Әуесхан Ғ.А. ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА ГЕНЕРАЦИИ ЦИФРОВОГО ПРОФИЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ IT-СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ НА ОСНОВЕ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОДЕЛИ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ	79
Баймағамбетова А.А., Сейтхожина Д.А. ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОБЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	84

Балғынбек Д. АНАЛИЗ РОЛИ И ПУТИ “ЗЕЛЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА” В ПРОДВИЖЕНИИ РЕГИОНАЛЬНОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	88
Баштовая А.С., Жолдожкова Г.Е. ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВ НА РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	93
Бегімбай К.М. АНАЛИЗ МИРОВЫХ ПРАКТИК ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ	96
Бейсекенова К.С. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫНКА НЕДВИЖИМОСТИ В КРУПНЫХ ГОРОДАХ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	99
Бисембиева Ж.К. АДАМИ КАПИТАЛ САПАСЫНЫҢ ДАМУЫН БОЛЖАУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ.....	104
Богомоллова И.П., Шатохина Н.М., Бородкина А.С. УПРАВЛЕНИЕ СЫРЬЕВОЙ ДИВЕРСИФИКАЦИЕЙ ПРОИЗВОДСТВА ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ПРОДУКТОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ КОНДИТЕРСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ	110
Габдушев Т.А. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЗАНЯТОСТИ ТРУДОСПОСОБНЫХ МАЛООБЕСПЕЧЕННЫХ ГРАЖДАН.....	114
Джангарашева А.Р., Забекова Д.А. ЭВОЛЮЦИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ КИТАЯ: УРОКИ ДЛЯ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	119
Джумагулова Ж.Х., Кушкалиева С.И. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМЫТУ СТРАТЕГИЯСЫ.....	123
Досмағанбетов Н.С., Каштыкова Э. ИННОВАЦИЯЛЫҚ КЛАСТЕРЛЕРДІҢ ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫН ДАМЫТУДАҒЫ РӨЛІ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	126
Дүйсембаев А.А. ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ АҚШ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТТЫҢ САЛЫСТЫРМАЛЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	130
Дюсекина М.С. ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ДАМЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛАР ЖӘНЕ РЕТТЕУ АРАСЫНДАҒЫ ТЕҢГЕРІМДІ ҚАТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ РӨЛІ	134
Елеубекова Б.Е. ПЕТИЦИЯ АЗАМАТТЫҚ ҚАТЫСУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ	139
Ергалиев Р.Е. ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ ЛОГИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ И ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	143
Ерімбетова Т.Қ. ЖАҒАНДЫҚ ЖЕТКІЗУ ТІЗБЕКТЕРІНІҢ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ: ГЕОСАЯСИ ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН ЛОГИСТИКАЛЫҚ ШЕШІМДЕР	148
Жанбатыр А.Ж. АНАЛИТИКА БОЛЬШИХ ДАННЫХ В МСП И ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПАНИИ	151
Жанұзақова З.Қ. ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СФЕРЕ ТУРИЗМА: ПРОБЛЕМЫ И ТРУДНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ.....	154
Жиенбаева Г.М., Бержанова А.М. ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕҢБЕК НАРЫҒЫНА ЫҚПАЛЫНЫҢ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ.....	158
Жумажанова М.Т. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕКЕШЕЛІК ӘРІПТЕСТІК ЖҮЙЕСІН ЦИФРЛАНДЫРУ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	161

Жуматаева Б.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ВЕНЧУРЛЫҚ БИЗНЕСТІҢ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН БОЛАШАҒЫ	165
Жунусова С.А. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ ПРИ РЕОРГАНИЗАЦИИ И ЛИКВИДАЦИИ ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ	170
Жусупов Р.С. САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ БӘСЕКЕЛІК ҚАБІЛЕТТІЛІГІНЕ ТІГІЗЕТІН ӘСЕРІ	174
Жұманова Қ.І. ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ПРОЦЕСІН ЖЕТІЛДІРУ	177
Зокирова М.И. ИНКЛЮЗИВНОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР СНИЖЕНИЯ БЕДНОСТИ	181
Икромов К.Т. ФИНАНСОВАЯ ИНКЛЮЗИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	185
Исмагулов М.Р. ВОЗДЕЙСТВИЕ ЖИЛИЩНОЙ ПОЛИТИКИ НА УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	187
Каиргазинова А.А. ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТА В УСЛОВИЯХ КАЗАХСТАНА	192
Капенова А.Ж. ФИНАНСИРОВАНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА: СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	196
Карибай Д.З., Кожаметов З.К. ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ КАДРЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ: МӘНІ, ДЕНГЕЙЛЕРІ ЖӘНЕ ҚАЛЫПТАСТЫРЫП, ДАМУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	201
Карымсакова Ж.К. ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА КАЗАХСТАНА В КОНТЕКСТЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ	207
Касымгузин И.А. РОЛЬ МАРКЕТИНГА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТСКИХ КОМПАНИЙ КАЗАХСТАНА.....	211
Кенжеғұл М.О., Сейтхожина Д.А. SMART ЭКОНОМИКАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АДАМИ КАПИТАЛЫ: ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	215
Клишанец Ю.А. ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА.....	219
Колесникова Е.В., Троцкая Д.С. СРАВНЕНИЕ МЕТОДОВ РАСЧЁТА НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ В КАЗАХСТАНЕ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ.....	222
Култанова Н.Б. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ: ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КАЗАХСТАНА	226
Кусаинова А.Б. ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР ЭФФЕКТИВНОСТИ: ОПЫТ ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	230
Кусайнова А.К. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДОЛГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И ЕГО УПРАВЛЕНИЕ.....	234
Қадыров Б.Қ. АЙМАҚТАРДА ЖЕРГІЛІКТІ БІЛІК ОРГАНДАРЫ ҚЫЗМЕТІНДЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ.	238
Қажыбек І.Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕ БЮДЖЕТТІК ЖОСПАРЛАУДЫ ЖАҒҒЫРТУ	242

Қожаханов А.А. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В ЗДРАВООХРАНЕНИИ	245
Мауадинов Қ.М. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНДА СУДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ- КЕЗЕК КҮТТІРМЕС МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ	249
Мәден Н.Н. ЖЕРГІЛІКТІ АТҚАРУШЫ ОРГАНДАРДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТЕРДІ ЦИФРЛАНДЫРУ	254
Мәмиев М.С. ОПТИМИЗАЦИЯ ЦИАНИРОВАНИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА	260
Мейрамов Е.К. ПРОБЛЕМА РЫНКА ТРУДА В РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	264
Мейрамова М.М. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ САЛЫҚ ЕСЕБІНІҢ НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕЛУІ	267
Мельник А.Г. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ КАЗАХСТАНА ..	272
Мизамбекова Ж.К. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ В ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА И ПУТИ ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ	276
Мизанбекова С.К., Джумабаева А.М. ПРОИЗВОДСТВО КАЗАХСТАНСКОЙ ПШЕНИЦЫ В ПОВЫШЕНИИ ЕЕ ЭКСПОРТА	280
Мирақбаров Ж.Ә. ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫНЫҢ ӘЛЕУЕТІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ ..	285
Молдашов Н.О. БҮГІНГІ ТАҢДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТЕОРИЯНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ РЕТІНДЕГІ МАҢЫЗЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	288
Музафаров А.А. СОЦИАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ПРОГРАММЫ ЛОЯЛЬНОСТИ КАК ИНСТРУМЕНТ ДОВЕРИЯ И ДОЛГОСРОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ С КЛИЕНТАМИ ..	292
Мукушев Т.Б. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ БОЛАШАҒЫ	296
Надыбаев Н.Н. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ И ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ: ИНСТРУМЕНТЫ И МЕТОДЫ	301
Наетова Н.К. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМДАРДАҒЫ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	305
Найзабекова А.А. РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ АГРОПРОМЫШЕННОГО КОМПЛЕКСА КАЗАХСТАНА	309
Нурсейтова А.Н. ФРАНЧАЙЗИНГ ҮЛГІЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕСТІҢ ДАМУЫНА ӘСЕРІ	314
Нұрланұлы Абдул-Хасен ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘУЕ БИЛЕТТЕРІ БАҒАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА НАРЫҚТЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ	319
Омарова К.А. ТУРИСТСКИЕ ДЕСТИНАЦИИ КАЗАХСТАНА И САНАТОРНО-КУРОРТНЫЕ ЗОНЫ	323
Плотников Н.А., Жолдаякова Г.Е. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В РК	328
Примбетова С.Ч., Отетилеуов А.О. ЦИФРЛАНДЫРУ – МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ СТРАТЕГИЯСЫ	333

Разиев К.Б. ҚАЗАҚСТАННЫҢ БАТЫС Өңірлеріндегі мал азығын базасын нығайту мәселелері	338
Раимкулова А.М. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ЭФФЕКТ РАЗВИТИЯ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ КАЗАХСТАНА.....	343
Рсалиева А.А., Балғабаева О.Б. ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И РАЗВИТИЕ РЫНКА ТРУДА СТРАНЫ: ВЗАИМОВЛИЯНИЕ В УСЛОВИЯХ ДИНАМИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ	346
Садыкова Д.А. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ЧАСТНОГО СЕКТОРОВ В ПРОДВИЖЕНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ БРЕНДОВ ЧЕРЕЗ КУЛЬТУРУ	353
Салыков А.М. ЭТАПЫ ТРАНСФОРМАЦИИ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ	356
Самархан Г.А. САЛЫҚТЫҚ БАҚЫЛАУДЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АХУАЛЫНА ӘСЕРІ.....	361
Сансызбайұлы Б. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАСЫЛ ҚАРЖЫ МӘСЕЛелері мен даму келешегі	364
Сапарова Г.К., Аяганова А.Б. ИННОВАЦИИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: ПРИМЕР АТЫРАУСКОЙ ОБЛАСТИ.....	367
Сапиолдаева Б.Қ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЗАң ШЫҒАРУШЫ ОРҒАНЫ ҚЫЗМЕТіНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ЕНГІЗУ	372
Саябаев К.Б. РОЛЬ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	377
Серік Ш.Қ. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДЕ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	381
Серікова А.Р. ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДАҒЫ МАКРОИНДИКАТОРЛАРДЫҢ ОРЫНДАЛУЫН БАҒАЛАУДА МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТІҢ РӨЛІ.....	386
Смагулова Ж.Б. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВИЗАЦИИ АПК.....	390
Султанбек А.С. ИНВЕСТИЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПО РАЗВИТИЮ НЕФТЕПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ И НЕФТЕХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА.....	394
Сыздықов А.Ж. РОЛЬ ФОНДОВОГО РЫНКА В ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА.....	399
Тасболатов А.Е. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ РАСХОДОВАНИЯ СРЕДСТВ НА РАЗВИТИЕ АВТОДОРОЖНОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА	403
Тасмағамбетова Н.Б. БЫЛҒАРЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ, ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕГЕ ШОЛУ	408
Текиманова А.Б. ВОЗМОЖНОСТИ И ВЫЗОВЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА КАК НОВОЙ СТУПЕНИ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ.....	413
Темирбекова К.Т., Омарова А.К. НАЛОГОВЫЕ СТИМУЛЫ ДЛЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА: ОПЫТ ЮЖНОЙ КОРЕИ И ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ	417

Токенова Е.С. ВНЕДРЕНИЕ ESG-ФАКТОРОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ.....	421
Төлегенов Ж.С. «ХАЛЫҚ ҮНІНЕ ҚҰЛАҚ АСАТЫН МЕМЛЕКЕТ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ АЯСЫНДА МЕМЛЕКЕТ ПЕН ҚОҒАМ АРАСЫНДАҒЫ ДИАЛОГТЫ ДАМУ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ҚАМТАМСЫЗ ЕТУДЕГІ РӨЛІ	426
Турғанбаев Т.Ә. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ҮШІН ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ЦИФРЛАНДЫРУ ӘЛЕУЕТІ.....	430
Усенқұлова А.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП САРАПТАМАСЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕСІН ӘЗІРЛЕУ	434
Хасен А.М. ОПТИМИЗАЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	439
Хасен М.Ж. РОЛЬ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В РАЗВИТИИ РЫНКА ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	443
Хасенова Н.Н. ПЕРЕХОД К КРЕАТИВНОЙ ЭКОНОМИКЕ В КАЗАХСТАНЕ: SWOT-АНАЛИЗ И ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ.....	447
Цуканова К.А., Воронцова Ю.Н., Ступникова Д.А. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССАМИ В УСЛОВИЯХ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ УГРОЗАМ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	454
Шаймерденова З.Ж. РОЛЬ КВАЗИГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ НА ФИНАНСОВОМ РЫНКЕ КАЗАХСТАНА	457
Шалболова У.Ж., Салыков А.М. ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИИ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ	461
Шамбыл Қ.Ә. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АҒЫНДАРЫНА ТАЛДАУ ЖҮРГІЗУ	467
Шоқанов Р.А. АМОРТИЗАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА ОРГАНИЗАЦИИ, УЧЕТ, АУДИТ И АНАЛИЗ СПОСОБОВ ЕЁ ПРИМЕНЕНИЯ.....	472
Шохабаева А.С. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ	478
Akbota Khassenova ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF AGRICULTURAL SUBSIDIES IN KAZAKHSTAN	483
Akhmetov Serik Sergazievich THE IMPACT OF RISKS ON THE EFFECTIVENESS OF PROJECT FINANCING IN KAZAKHSTAN TAKING INTO ACCOUNT THE TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE DERIVATIVES MARKET	488
Magzumova Lazzat Kenzhebekovna GREEN INVESTMENTS AND THEIR IMPACT ON KAZAKHSTAN'S ECONOMIC DEVELOPMENT AS PART OF THE TRANSFORMATION	491
Muratbekov Yelnaz Dauletuly APPLICATIONS IN PUBLIC SECTOR PROCESS REENGINEERING FOR INNOVATION AND EFFICIENCY	495
Saparova Dana Askhatovna ROLE OF INVESTMENTS IN GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN'S AGRIC.-ULTURAL SECTOR	
Toleuova Kamila Barkatovn THE ECONOMICS OF HEALTHCARE INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN: FINANCING, EFFICIENCY, AND GROWTH	503
Zhuman Gabit Sagyndykuly METHODS OF ACCOUNTING FOR INCOME AND EXPENSES: HOW TO PROPERLY ASSESS THE FINANCIAL EFFICIENCY OF BUSINESS.....	507

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРЖЫ ИНКЛЮЗИЯСЫ: ЕЛДЕГІ ХАЛЫҚТЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ

Айдархан Зейнеш Айдарханқызы

zeineshaidarkhan@mail.ru

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қаласы,

Қазақстан Республикасы

Ғылыми жетекші – Исаева Б.К., PhD, доцент м.а.

Бүгінгі таңда халықаралық деңгейде "қаржылық инклюзия" терминіне әмбебап анықтамасы жоқ. Алайда, көптеген халықаралық ұйымдар мен басқармалар ұқсас анықтамаларды қолданады. Мысалға, CFI (Center for Financial Inclusion) аналитикалық талдау орталығы мен Халықаралық банк инклюзия сөзін қолжетімділік деп қарастырады [1,2]. Олардың мәні, жалпы алғанда, әркімнің қазіргі қоғам мен экономикаға толыққанды қатысу үшін қажетті қаржылық өнімдер мен қызметтерге қол жеткізе алуы.

Қаржы инклюзиясы деген экономикалық өсуге, жаңа жұмыс орындарын құруға және дамуға ықпал ететін фактор. Қаржылық қызметтерге қол жеткізу және оларды пайдалану отбасылар мен шағын бизнес иелеріне табыс табуға, тұрақты емес ақша ағындарын басқаруға, мүмкіндіктерге инвестиция салуға, экономикалық құлдырауға төзімділікті арттыруға және кедейлік жағдайынан шығуға көмектеседі [3]. Қаржылық инклюзияның негізгі элементтері ретінде: банк шоты, сақтандыру, еркін қаржылық кеңес ала алу, депозит, қол жетімді несие, төлемдер мен ақша айналымдарын жатқызуға болады [4].

Қазақстандық авторлар қаржы инклюзиясын “Қаржы секторындағы тағы бір ұзақ мерзімді тренд”-, дейді [5]. Қазіргі нарықтық экономика заманында, қаржы құралдарынсыз бір күндіде елестету мүмкін емес. Халықтың қаржылық инклюзия көрсеткіші, елдің экономикалық көрсеткіші деуге болады. Егер елде қаржы инклюзия көрсеткіші төмен болса, цифрлық экономика заманынан қайта қолма-қол ақша, көлеңкелі экономикада өмір сүру. Ал керісінше, қаржы инклюзия көрсеткіші жоғарлауы, бұл тек қана халықтың әл-ауқат деңгейінің жоғарлауы емес, онымен қатар ұлттық экономиканың артуы деп қарастыра аламыз. Lund University Research-тің зерттеуі бойынша, халықтың қаржылық инклюзия деңгейінің 10% артуы, ЖІӨ-ді 0,3%-ға артырады деген тұжырымға келген. Статистика мен зерттеу деректеріне сәйкес, соңғы жылдары Қазақстан қаржылық қолжетімділікті арттыруда айтарлықтай жетістіктерге қол жеткізді, бірақ қалалық және ауылдық аудандар арасында әлі де белгілі бір алшақтық бар. Қазақстан Ұлттық Банкінің және Дүниежүзілік банк пен ЭЫДҰ есептері сияқты түрлі зерттеулердің деректері бойынша 2020-2021 жылдарға арналған қаржылық қызметтерге қолжетімділігі Қазақстан халқының шамамен 80-85% үлесі банктік шоттарға қол жеткізе алады, бұл Қазақстанды Орталық Азиядағы көшбасшылар қатарына қосады. Ал, қаржылық сауаттылық деңгейі 2018 жылы 36% құрады. Жалпылай алғанда, қаржылық сауаттылық деңгейін 21 баллдық системамен

есептеледі. Бүкіл әлем бойынша дамыған елдерде орташа көрсеткіш 14,1 құрайды. Ал, Қазақстанда бұл көрсеткіш 13,1 құрады [6]. Цифрлық экономикаға өтумен, мобильдік банкинг қосымшаларына деген сұраныста артты. Оған қарамастан, Алматы мен Астана қалаларындағы онлайн төлемдер көрсеткіші 1 мың адамға шаққанда 3,9 мың адамнан асады, бұл батыс өңірден 9 есе, ал оңтүстік өңірлерден 20 есе көп [6]. Бірақ, бұны үкімет урбандалу деңгейінің ерекшеліктерімен түсіндіреді. Бүгінгі таңда қосымшалардың басты аудиториясы ретінде 16-45 жас пен Астана, Алматы, Шымкент тәрізді ірі қала тұрғындары мен қатар 45-60 жастағы ауыл аймақ тұрғындарын атап өтуге болады. Мысалға, Kaspi.kz мобильді банкинг қосымшасын алсақ, 10 миллионнан артық қолданушылары бар. Бұл Қазақстандағы әрбір 2-ші адамның Kaspi.kz қосымшасын қолданып, халықтың қаржылық қолжетімділігінің деңгейі жоғары деген тұжырымға келуге болады. Бірақ, оған қарамастан дамыған елдердегі идеалды үлгі деңгейге жетуде көптеген проблемалар бар.

Кесте 1 - Қазақстандағы қаржылық инклюзияның басты мәселелері мен шешу жолдары

Анықтама	Мәселе	Салдары	Шешу жолдары
Қаржылық сауаттылықтың төмен деңгейі	Қазақстанның барлық тұрғындары қаржы өнімдері мен қызметтері туралы жеткілікті білімге ие емес. Көптеген адамдар несиелер, пайыздар, сақтандыру және басқа қаржы құралдарының қалай жұмыс істейтінін түсінбейді, бұл қаржы институттарына деген сенімділікті төмендетеді және оларды пайдалануға кедергі келтіреді.	қаржылық сауаттылықтың төмен деңгейі адамдардың жинақ, инвестиция немесе Зейнетақы жинақтарын жоспарлау сияқты қаржылық қызметтердің артықшылықтарын пайдаланбауына әкеледі.	Халықтың қаржылық сауаттылыққа үйрету-қаржылық инклюзияны жақсартудағы негізгі қадам. Оқыту бағдарламалары халықтың әртүрлі топтарына, соның ішінде мектеп оқушыларына, студенттерге, егде жастағы адамдарға, кәсіпкерлерге және жұмысшыларға бағытталуы керек. Мысал: Қазақстанда жинақтау, Кредиттеу, Инвестициялар және бюджетті жоспарлау бойынша оқыту материалдарын ұсынатын Ұлттық Банктің бастамалары сияқты қаржылық білім беру бойынша түрлі жобалар іске асырылуда.
Кірістерді біркелкі бөлу	Қазақстанда халықтың әртүрлі топтарының табыстары арасында айтарлықтай айырмашылық бар. Табысы төмен адамдар көбінесе банктік қызметтерді пайдалана алмайды немесе ақшаны үнемдей алмайды, бұл оларды қаржылық жағынан аз етеді.	экономикалық теңсіздікті тудырады, өйткені халықтың кедей топтары қаржылық қызметтер жүйесінен шығарылады, бұл олардың қаржылық жағдайын жақсарту мүмкіндіктерін шектейді.	Мемлекеттік бағдарламалар мен бастамалар Оған: жинақтауды ынталандыруға, қолжетімді несиелендіруге және микроқаржы институттарын дамытуға бағытталған бағдарламаларды қоса алғанда, мемлекет тарапынан қолдау қаржылық инклюзияны жақсартуда маңызды рөл атқара алады. Сондай-ақ, өз бизнесін өсіру және дамыту үшін қаржылық қызметтерді пайдаланатын кәсіпкерлер үшін жағдайды жақсарту бойынша жұмыс істеу керек. Мысал: Қазақстанда кәсіпкерлікті қолдауға және шағын бизнеске арналған кредиттерге қол жеткізуге бағытталған бағдарламалар, сондай-ақ әлеуметтік осал топтарға арналған жеңілдікті кредиттеу бағдарламалары бар.
Қаржы институттарына деген сенімнің болмауы	Кейбір адамдар, әсіресе аға буын, қаржы институттарына, соның ішінде банктер мен микроқаржы ұйымдарына сенімсіздікпен қарайды. Бұл нашар тәжірибеге немесе жинақ қауіпсіздігіне қатысты алаңдаушылыққа байланысты болуы мүмкін.	Банктер мен қаржылық технологияларға деген сенімсіздік қаржылық қызметтерді, әсіресе егде жастағы адамдар арасында пайдалануды тежейді.	Қауіпсіздікті жақсарту арқылы қаржы институттарына деген сенімділікті арттыру Оған: халықтың қаржы институттарына деген сенімін арттыру үшін деректерді қорғау және аутентификацияның қауіпсіз әдістері сияқты қауіпсіздік шараларын күшейту қажет. Бұл мобильді қосымшаларды пайдаланушылар үшін ғана емес, сонымен қатар онлайн-транзакцияларға қатысты алаңдаушылықтары бар адамдар үшін де маңызды. Мысал: биометриялық аутентификация сияқты технологияларды қолдану (мысалы, бетті немесе саусақ ізін тану) және алаяқтықтан қорғау жүйесін жақсарту пайдаланушылардың сенімін арттырады.

Қазақстанның 2030 жылға дейінгі қаржылық даму стратегиясының басты концепцияларының бірі: қаржылық инклюзия мен халықтың бәрінің қолжетімділігін арттыру. 2020-2024 жылдарға қаржылық сауаттылықты

арттыруға байланысты Қазақстан Республикасының Үкіметімен концепция құрылды. 2024 жылдың соңына қаржылық сауаттылық деңгейін 41% жеткізу жоспарланды. Ұлттық Банк қаржы инклюзия рейтингтегі позицияларды жақсарту мақсатында мынадай қадамдарды ұйымдастырылды:

1. Инфляциялық процестерді реттеу және кредиттік ресурстардың қолжетімділігі бөлігінде ақылға қонымды теңгерімді қамтамасыз ету мақсатында экономикалық өсудің ұзақ мерзімді қарқынынан жоғары емес деңгейде нақты мәнде базалық мөлшерлемені қолдауға бағытталған Ұлттық Банктің саясаты жүргізілді

2. Тұрғын үй ипотекасының қолжетімділігін арттыру үшін "7-20-25"бағдарламасы іске асырылуда

3. Микроқаржыландыру мен исламдық қаржыландыруды тарту үшін жағдайлар жасалған

4. Қаржы лизингі үшін салықтық жеңілдіктер сақталды

5. Ұлттық Банктің қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғау, қаржылық қызметтердің қолжетімділігін арттыру, халықтың қаржылық сауаттылығы саласындағы озық тәсілдерді ілгерілету мақсатында қаржылық қолжетімділік Альянсы (Alliance for Financial Inclusion) халықаралық ұйымына кіруі

6. Invest-Online мобильді қосымшасы іске қосылды (халық үшін Ұлттық Банктің ноталарына инвестициялаудың қолжетімділігі артты)

7. Ұлттық Банк жүргізетін реформаларды жариялау бойынша Ұлттық Банктің әлеуметтік желілердегі аккаунттары құрылды

8. Реттеуші құмсалғыш іске қосылды

9. 1.01.2019 жылдан бастап онлайн-сақтандыру және сақтандыру полисінің заңдылығын электрондық нысанда бекіту енгізілді, ол сақтандыру компанияларының интернет-ресурстары арқылы сақтандыру шарттарын жасасуға мүмкіндік береді: - сақтандыру секторын цифрландыру мақсатында, онлайн-сақтандырудың толыққанды жұмыс істеуі үшін және т. б. [7].

Сурет 2. Қаржылық қолжетімділікке жету шаралары

Қорытындылай келе, Қазақстандағы қаржылық инклюзия тұрақты экономикалық өсу мен әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз етуде шешуші рөл

атқарады. Соңғы жылдары ел бұл бағытта айтарлықтай ілгерілеп, халықтың қалың жігі, соның ішінде ауылдық аймақтар мен шағын бизнес үшін қаржылық қызметтердің қолжетімділігін жақсартты. Бұл мобильді және онлайн банктік қызметтерді дамыту арқылы мүмкін болды Kaspi.kz, сондай-ақ кірісі шектеулі адамдар үшін де қол жетімді инновациялық қаржылық өнімдерді енгізу. Алайда, қаржылық сауаттылықтың төмен деңгейі және несиеге қол жетімділіктің шектеулі болуы сияқты мәселелер өзекті болып қала береді.

Болашақта қаржылық сауаттылық бойынша білім беру бағдарламаларын одан әрі жақсарту, шалғай аудандарда инфрақұрылымды дамыту және қаржы мекемелеріне деген сенімді күшейту аса маңызды міндеттер болады. Бұл проблемаларды ойдағыдай шешу азаматтардың экономикалық жағдайын жақсартуға ғана емес, болашақта Қазақстан экономикасының тұрақты дамуы үшін маңызды кәсіпкерлік белсенділікті ынталандыруға да ықпал ететін болады.

Пайдаланылған көздер тізімі

1. CFI, Mission and Vision [Электрондық ресурс] // <https://www.centerforfinancialinclusion.org/about/mission/>
2. Финансовая инклюзия/Financial inclusion, тақырыптық беті Дүниежүзілік банк, қаржылық қолжетімділік саласындағы бастамалар контексті, [Электрондық ресурс] // <https://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/overview>
3. Financial Inclusion to Financial Health, БҰҰ Бас хатшысының қаржылық инклюзия мәселелері жөніндегі арнайы кеңесшісінің сайты [Электрондық ресурс] // <https://www.unsgsa.org/about/financial-inclusion>
4. Financial Inclusion, [Электрондық ресурс] // http://www.arthapedia.in/index.php?title=Financial_Inclusion
5. Қаржы инклюзиясы дегеніміз не және ол не үшін қажет? Ақжарқын Қыдырханова, [Электрондық ресурс] // <https://kz.kursiv.media/kk/2022-10-10/arzhy-inkluziyasy-degenimiz-ne-zh-ne-ol-ne-shin-azhet/?ysclid=m3ctjka0q638774803>
6. [Электрондық ресурс] // GOV.KZ
7. "Қазақстанның ГИКВЭФ рейтингіндегі орнын жақсартуға бағытталған Ұлттық Банк реформалары" атты презентация, [Электрондық ресурс] // https://nationalbank.kz/cont/%D0%93%D0%989D0%69A%20%0%92%D0%AD%D0%A4_14.08.2018.pptx